

a pedagógiai gondolkodás tisztult alakjához eljutni. Bár megelőznők őket. Évégre érdemes lenne több oldalról fejtegetni a szakember (filológus, matematikus stb.), a pedagógus és a művelődési politikus viszonyát. Nagy szükségünk van arra, hogy nevelésünk alapkérdéseiről nyilvánosan többet, beszéljünk.

A háborúban megsérültek nevelése *W. Stern* szerint a neveléstudomány részére sok tanulsággal járhat. Ezért nem tartja elégnek, hogy csak egyes helyeken és esetleges egyéni érdeklődés vagy jóakarát következtében történjék a sérültek pedagógiai gondozása, hanem szükségesnek tartja, hogy ezt a tevékenységet valamennyi kórházban szervezzék s minél több szakember közreműködésével az itt felmerülő pedagógiai kérdésekről áttekintést szerezzünk. Nem az apró részletekre gondol, hanem a helyzettől adott különleges célokra és eljárási módokra, a sérültekkel való foglalkozás lélektani körülményeire. Ezek a «növényedek» ugyanis felnöttek, már folytattak is valamilyen foglalkozást. A lélektani szempontok alkalmazása nemcsak magát a sérültek nevelését teszi jobbbá hanem új kilátásokat nyit a lélektan számára is. Ily szempontokul *Stern* ezeket jelöli meg: *a)* Miként jelentkezik a felnőtt növendék érettebb volta akarati és értelmi tekintetben (szorgalom, önkéntes dolgozás, kitartás; figyelem, gyors és érett felfogás, nagyobb önállóság, a tanultak alkalmazására való képesség)? A nevelői eljárást miként kellett és lehetett módosítani? *b)* Miben nyilatkozott az ifjú növendékekkel szemben csekélyebb eredmény vagy nagyobb nehézség? Az ellátási díj nem csökkentette a tanulásra való kedvet? *c)* Miben nyilatkozik az életkorok (18—45 évesek) különbsége? *d)* A tanulás és gyakorlás különböző fajait hogyan fogadják? Egyeseknek ugyanis újra kell megtanulniok olyasmit, amit már tudtak (pl. a sérült agyúnak a beszélést), másoknak másféleképen kell csinálniok valamit, mint eddig (pl. a jobb kéz helyett a bal kell használniok), egyeseknek egészen új dolgot kell megtanulniok (új fajta kereső munkát vagy pl. a megvakultnak a vakok írását) stb. *e)* Lehet-e az új pálya megválasztásában tekintetbe venni a sérültek hajlamait s hogyan lehet ezeket lélektanilag megállapítani? Végül *f)* miként hat a sérültek kedélyére az, hogy így nevelik őket, miként hat maga a foglalkozás, a munkaképesség reménysége? A *Zschr. für päd. Psych. u. exp. Päd.* 1916 : 5—6. sz. *Stern* eme cikkén kívül külön szól a vak katonák pedagógiai-lélektani kezeléséről (*L. Cohn*). Ide tartozik *Ruttmann* alapvető fejtegetése is: «A tehetség, munkabírás és pályaválasztás» címen. Ugyanő már 1915-ben szólott (u. o. 451—463.) a rokkantügy pedag. és pszich. kérdéseiről.

Jelszavak. A *Zschr. f. d. österr. Gymn.* 1916 : 3. sz. *Kemény Ferenc*nek újabb, háborús szemléjét közli. «Jelszavakkal való nevelés» címen nagy sokaságát állította össze a napjainkban szállongó nevelési jelszavaknak. Ezek tömören fejeznek ki elveket és célokat; könnyen terjednek, de éppen olyan könnyen bajt is okozhatnak, mivel az értelmezésök sokféle lehet és gyakran a fogalmat helyettesítik. *K. F.* a háború előtt közvetlenül hangoztatott nevelési jelszavakat is számba véve rámutat, hogy a háború azokat alakította, mélyítette és újabbakkal szaporította.

Ahány jelszó, annyiféle irányt, sőt irányzatot akarnak kidomborítani. Úgy látja, hogy ma ezek uralkodnak: 1. hazafias, helyesebben mondva nemzeti nevelés, 2. vallásos nevelés, 3. honvédelemre való nevelés (Erz. zur Wehrhaftigkeit), 4. a takarékosagra és kevéssel megelégedésre való nevelés, 5. «weltvölkische Erziehung». — Ez az utolsó a németiségnek azt a vágyát, törekvését, sőt eltökéltségét fejezi ki, hogy vezető néppé váljanak a világon s az ifjúságban ezt a hangulatot és e feladatra való készségeit fejtsék ki. Mi természetesen ettől a jelszótól mentesek vagyunk. Azt azonban igen szükséges és hálás feladatnak látnók, hogy alaposan elemezzük az itt használatos és gyakran tartalmatlan jelszavakat. Sok látszólagos ellentétet lehetne eloszlatnunk és tisztultabb közvéleményt lehetne teremtenünk a magyar nevelés kérdéseiben.

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1916 május 20-án.

Fináczy Ernő elnöklésével jelen van Alexander Bernát, Benisch Arthur, Bozóky Endre, Bursics Ernő jegyző, Danilovics János, Éltés Mátyás, Gyomlai Gyula, Gyulai Ágost, Hegedűs István, Hajós Ernő, Karsai Ervin, Kemény Ferenc, Lechnitzky Gyula, Pruzsinszky János, Quint József, Somogyi Géza, Szemere Samu, Sztankó Béla, Teveli Mihály, Urhegyi Alajos, Wohlmann János és több vendég.

I. *Vida Sándor* felolvassa *Világnézet tanítása a középiskolában* c. értekezését (I. a M. P.-ban).

II. A *titkár* bemutatja *Kemény Gábornak Saint Pierre apát pedagógiája* c. tanulmányát (megjelenik a M. P.-ban).

Hivatalos nyugtázás.

A M. P. T. pénztárába 1916 április 27-től¹ 1916 szept. 14-ig a következő befizetések történtek:

Alapító tag: Kir. m. József-műegyetem könyvtára 200 K.

Rendes tagok: Bódiss Jusztin Pannonhalma 4, Bursics Ernő 4 K.

Kültagok befizetései:

1912-re: Novák F. Rádimó. Pittner A. Makó. Szinok Z. Erzsébetfalva.

1913-ra: Korentsy S. Kistapolcsány. Koscs J. Bártfa. Novák F. Rádimó. Pittner A. Makó. Szathmáry A. Kolozsvár. Sziklás A. Szinok Z. Erzsébetfalva. Tordai L. Lupény.

¹ A legutóbbi kimutatásban (333. l.) tollhiba miatt volt febr. 21. ápr. 27. helyett.